

**Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Evropskému výboru regionů
Posílení evropských energetických sítí**

[COM(2017) 718 final]

(2018/C 262/14)

Zpravodaj: **Andrés BARCELÓ DELGADO**

Konzultace	Evropská komise, 12. 2. 2018
Právní základ	Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost
Přijato ve specializované sekci	5. 4. 2018
Přijato na plenárním zasedání	19. 4. 2018
Plenární zasedání č.	534
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	157/1/2

1. Závěry a doporučení

Evropský hospodářský a sociální výbor

1.1. **sdílí** představu, že náležitě propojená evropská energetická soustava je nezbytná k dosažení cíle energetické unie: zajistit cenově dostupnou, bezpečnou a udržitelnou energii, která konkurenceschopným způsobem umožní energetický přechod na nízkouhlíkové hospodářství;

1.2. **potvrzuje**, že všechny cíle v oblasti klimatu a energetické bezpečnosti EU jsou navzájem neoddělitelně propojeny, a proto by žádný z nich neměl být považován vůči ostatním za vedlejší, přestože pro členské státy nejsou některé z nich závazné;

1.3. **domnívá se**, že investice do infrastruktury sítí je třeba rozvíjet stejně intenzivně jako ostatní investice v oblasti energetiky, zejména v koordinaci s nárůstem energie z obnovitelných zdrojů, a proto naléhavě vyzývá Komisi a členské státy, aby zajistily řádný rozvoj jak nadnárodních, tak vnitrostátních energetických sítí, a tak umožnily společný rozvoj, díky němuž budou splněny cíle Unie;

1.4. **důrazně vyzývá** Komisi a členské státy, aby každé dva roky vypracovávaly monitorovací zprávy týkající se plnění cílů rozvoje energie z obnovitelných zdrojů i rozvoje vnitrostátních a nadnárodních sítí s cílem zajistit koordinované zavádění obnovitelných zdrojů energie a sítí a zároveň byla zvláštní pozornost věnována zjištění těch geografických úzkých míst, která ztěžují přenos energie z obnovitelných zdrojů;

1.5. **potvrzuje**, že v několika členských státech nebude možné splnit cíl 10 % propojení soustav stanovený pro rok 2020 a že obtíže spojené s rozvojem těchto projektů (složité administrativní postupy, politické důsledky, financování, odmítání ze strany společnosti) ohrožují dosažení cílů pro rok 2030, přičemž ztěžují provedení souboru politik EU v oblasti klimatu;

1.6. **upozorňuje na to**, že aktivní zapojení organizované občanské společnosti ve fázi navrhování projektů zaměřených na propojení soustav může zmírnit odmítání některých projektů ze strany společnosti;

1.7. **požaduje**, aby se pokračilo s nařízením o správě energetické unie a umožnilo se zavádění nezbytných opatření, která usnadní budování propojení soustav v oblastech, které v současnosti mají velký schodek z hlediska 10 % cíle;

1.8. **doporučuje**, aby byl ukazatel míry propojení soustav v jednotlivých zemích doplněn o sledování podílů pro jednotlivé zeměpisné oblasti (např. na Iberském poloostrově) a také aby byly začleněny ukazatele sledování rozdílů cen na velkoobchodních trzích s cílem upřednostnit provádění projektů společného zájmu v oblastech s velkými rozdíly;

1.9. **uznává**, že finanční podpora získaná prostřednictvím Nástroje pro propojení Evropy, který má do roku 2020 k dispozici částku 5,35 miliardy EUR na energetické infrastruktury, umožnila spolu s dalšími kategoriemi podpory a činnostmi regionálních skupin rozvoj stále více projektů, díky nimž EU pokročila na cestě k vnitřnímu trhu s energií;

1.10. **vyzývá** k přezkumu rozpočtové podpory určené na projekty propojení soustav, neboť současný přiděl by mohl být pro splnění plánovaných cílů nedostatečný;

1.11. **žádá** členské státy a Komisi, aby posílily mechanismy sdílené solidarity a bezpečnosti, tak aby bylo možné dosáhnout energetické transformace a cílů bezpečnosti dodávek v vhodným poměrem nákladů a přínosů, který přispěje ke konkurenceschopnosti průmyslu a evropských občanů;

1.12. **doporučuje** Komisi a členským státům, aby podporovaly nástroje správy (software), jež by zvýšily účinnost fungování propojení soustav.

2. Politika transevropských energetických sítí

2.1. Aby Evropská unie splnila své cíle v oblasti změny klimatu, konkurenceschopnosti a energetické bezpečnosti, vytyčila si cíle ohledně rozvoje sítí pro přepravu energie, které umožní energetický přechod na nízkouhlíkové hospodářství.

Konkrétně pro rok 2020 byla stanovena výzva, aby členské státy dosáhly 10 % propojení soustav se svými sousedními zeměmi. Kromě toho se Evropská rada dohodla, že zvýší cíl propojení elektroenergetických soustav do roku 2030 na 15 %, aby se provádění cílů výroby energie z obnovitelných zdrojů uvedlo do souladu s náležitým rozvojem propojení soustav.

2.2. Aby se zaručilo splnění 10 % cíle propojení soustav, EU v roce 2013 přijala nařízení o transevropských energetických sítích (nařízení o TEN-E) a spustila Nástroj pro propojení Evropy, čímž vytvořila základy pro identifikaci, podporu a upřednostňování realizace projektů společného zájmu, které jsou nezbytné pro vybudování odolné transevropské energetické sítě.

2.3. Investice do evropských energetických sítí jsou do roku 2030 vyčísleny na 180 miliard EUR a očekává se, že po dokončení povedou k ročním úsporám ve výši 40 až 70 miliard EUR díky nákladům na výrobu elektrické energie, které nebudou muset být vynaloženy, a díky konkurenceschopnějším velkoobchodním cenám plynu, jež sníží náklady na energetickou transformaci.

Třetí seznam projektů společného zájmu, který dosud čeká na schválení ze strany Evropského parlamentu, určuje 173 projektů, které mají přispět ke splnění cílů propojení soustav v letech 2020 a 2030.

Navzdory ambicím tohoto seznamu a stávajícím podpůrným opatřením vedou technické obtíže spojené s projekty i politické a správní důsledky a odmítání ze strany společnosti k tomu, že do roku 2020 bude dokončeno méně než 30 % ze 173 projektů zahrnutých do třetího přezkumu projektů společného zájmu, jenž byl proveden v roce 2017.

K tomuto zpoždění přispívá skutečnost, že nebylo zcela dosaženo uplatňování pravidel TEN-E na vnitrostátní úrovni.

2.4. Aby se pokračilo při plnění cílů, Komise zřídila čtyři skupiny na vysoké úrovni za účelem rychlejšího budování infrastruktur ve čtyřech konkrétních regionech.

2.4.1. Plán integrace baltského trhu s energií

Politickou prioritou je synchronizace elektroenergetické sítě pobaltských zemí s kontinentální evropskou sítí a ukončení izolace pobaltských zemí a Finska, pokud jde o jejich plynárenské sítě, a také ukončení závislosti těchto zemí na jediném zdroji plynu.

EHSV plně podporuje dosažení politické dohody, která by podnítila dokončení projektů společného zájmu v plynárenské oblasti v roce 2021, a to propojení soustav jak Estonska a Finska, tak Polska a Litvy.

2.4.2. Iberský poloostrov (Madridská deklarace)

Bohužel navzdory schválení vedení v Biskajském zálivu je propojení soustav Iberského poloostrova se zbylou částí Evropy daleko od dosažení cílů stanovených do roku 2020 a velmi daleko od cílů plánovaných do roku 2030.

Stávající úroveň propojení soustav mezi Španělskem a Portugalskem neřeší zásadní problém chybějících propojení mezi Iberským poloostrovem a Francií, neboť jediný způsob, jak tento poloostrov propojit s Evropou a začlenit jej do vnitřního trhu, je přes Francii, přičemž propojení s touto zemí je okolo 2,8 %.

Toto malé procento propojení soustav přispívá k tomu, že ceny elektřiny na Iberském poloostrově patří k nejvyšším v Evropě a náklady na to, aby systém začlenil energii z obnovitelných zdrojů, jsou rovněž velmi vysoké, neboť jsou zapotřebí velké záložní kapacity výkonu a uplatňování postupů umožňujících řešit značnou nestálost kombinované výroby energie. Nedávná prohlášení prezidenta Macrona představují klíčovou politickou podporu pro obě propojení v oblasti Pyrenejí, která se dosud nacházejí v počátečním stádiu.

2.4.3. Energetické propojení střední a jihovýchodní Evropy

Tato oblast je ohrožena přerušením dodávek a navzdory své zeměpisné blízkosti k dodavateli plynu platí za plyn vyšší cenu než zbylá část EU.

Hlavními cíli jsou zahájení propojovacího vedení mezi Bulharskem a Srbskem, zahájení investic do terminálu zkapalněného zemního plynu (LNG) na Krku (v prvním pololetí roku 2018) a zahájení výstavby rumunské části koridoru Bulharsko – Rakousko.

2.4.4. Spolupráce v oblasti energetiky v Severním moři

Hlavní cíl se soustředí na kombinaci výroby a dopravy energie z obnovitelných zdrojů a na vytvoření právního a regulačního rámce, který by byl vhodný pro tento typ projektů v oblasti, jež má potenciál vyrábět větrnou energii pohybující se mezi 4 % a 12 % spotřeby EU v roce 2030.

3. Přeorientování politiky infrastruktury na dlouhodobější perspektivu

3.1. Ačkoli Komise a členské státy vyvinuly značné úsilí tím, že podpořily třetí seznam projektů společného zájmu, skutečnost je taková, že z důvodu technických obtíží i byrokratických podmínek a finančních omezení bude v roce 2020 plně proveden jen omezený počet těchto projektů, a proto je naléhavě nutné přepracovat plánový harmonogram provádění projektů společného zájmu, který by upřednostnil oblasti, jež mají ke splnění cílů propojení energetických soustav nejdále.

3.2. EHSV se domnívá, že do projektů společného zájmu je třeba zahrnout kritéria kybernetické bezpečnosti, a tak se omezilo riziko pro evropské občany.

Digitalizace bude znamenat, že rozměr systémů bude v nových investičních projektech stále důležitější.

3.3. V oblasti propojení plynárenských sítí je třeba upřednostnit takové projekty společného zájmu, které zásadně přispějí k bezpečnosti dodávek do členských států před riziky vyplývajícími jak z jednání třetích zemí, tak z technických omezení.

3.4. Cíle v oblasti propojení elektroenergetických soustav mají tu vadu, že pojmají jednotlivé členské státy odděleně. Tato analýza by měla být provedena znovu pro jednotlivé geografické oblasti s nezbytnými seskupeními členských států, aby se zabránilo úzkým místům v propojení soustav. To je nutné zejména v případech, kdy může být určitý členský stát propojen se zbylou částí Evropy pouze prostřednictvím jiného státu, jako je tomu u Iberského poloostrova, Kypru, Malty a Irska.

3.5. Propojení členských států s velkým schodkem připojení, jako jsou mimo jiné země Iberského poloostrova, jihovýchodní Evropa, Polsko a Irsko, musí být prioritou a EHSV naléhavě žádá Komisi a členské státy, aby bez neodůvodněných průtahů zformulovaly nezbytná opatření pro jeho provedení.

3.6. Cíl 10 % propojení elektroenergetických soustav nebude do roku 2020 dosažen na Kypru, ve Španělsku, Itálii, Polsku a Spojeném království a zařazení Irska a Portugalska na seznam zemí, které ho dosáhly, je velmi sporné.

Z údajů samotné Komise se zdá, že je obtížné dosáhnout do roku 2030 cíle 15 % propojení elektroenergetických soustav, zvláště pokud se provede řádná analýza podle „geografických úzkých míst“, a nikoli jen podle členských států.

3.7. Nové prahové hodnoty, které byly stanoveny k měření potřeb v oblasti propojení a začlenění do jednotného trhu za účelem splnění cílů pro rok 2030, jsou:

- prahová hodnota rozdílu 2 EUR/MWh mezi velkoobchodními trhy jednotlivých členských států, regionů nebo nabídkových zón, která má za cíl pokročit s harmonizací trhů;
- dodávky elektrické energie musí být zaručeny prostřednictvím kombinace kapacity jednotlivých členských států a dovozu energie. Pokud je jmenovitá kapacita propojovacích vedení nižší než 30 % jejich zatížení ve špičce, jsou zapotřebí nová propojení, a
- třetí prahová hodnota se týká nevhodnějšího využití energie z obnovitelných zdrojů: pokud je propojovací kapacita (vývoz) nižší než 30 % instalované kapacity energie z obnovitelných zdrojů, jsou zapotřebí nová propojení.

Tyto tři prahové hodnoty uvádějí do přímé souvislosti cíle rozvoje energie z obnovitelných zdrojů a začlenění do vnitřního trhu s cíli propojení soustav, přičemž dosahují pozitivního pokroku při společném plnění všech těchto cílů.

3.8. Co se týče nově stanovených prahových hodnot a vzhledem k omezení, které plyne z toho, že je analýza prováděna po jednotlivých členských státech, existuje šest zemí, jež nesplňují žádnou ze tří prahových hodnot: Kypr, Španělsko, Řecko, Irsko, Itálie a Spojené království. K nim by bylo třeba přidat Portugalsko a Maltu, které splňují dvě ze tří prahových hodnot, ale pouze prostřednictvím propojení se Španělskem (Portugalsko) a s Itálií (Malta).

Jak pobaltské země, tak Německo, Bulharsko, Polsko a Rumunsko splňují dvě ze tří prahových hodnot, zatímco ostatní členské státy lze považovat za plně začleněné, neboť splňují všechny tři prahové hodnoty.

3.9. Jak z analýzy procenta propojení soustav jednotlivých států, tak z analýzy tří nových prahových hodnot je zřejmé, že v několika státech bude velmi obtížné dosáhnout cílů stanovených pro rok 2030. Jedním z hlavních problémů je, že cíl propojení soustav není pro členské státy závazný, což je skutečnost, která spolu se zpožděními vlastními tomuto typu projektů (politická shoda, potřeby v oblasti financování, ekonomická návratnost, odmítání ze strany společnosti) ztěžuje jeho dosažení. Všechny cíle v oblasti klimatu a energetické bezpečnosti EU jsou navzájem neoddělitelně propojeny, a proto by žádný z nich neměl být považován za vedlejší.

3.10. EU musí nadále podporovat vyřizování a schvalování svého nařízení o správě energetické unie, přičemž musí přijmout ambiciózní přístup, který bude rovným způsobem zohledňovat cíl propojení soustav a cíl týkající se energie z obnovitelných zdrojů, aby se zajistilo, že členské státy a Komise neodkladně vynaloží veškeré úsilí pro to, aby bylo co nejdříve dosaženo cíle 10 % propojení, který umožní přístup na vnitřní trh s energií v Unii.

Kromě toho je nutné v případě projektů, které významně zvyšují současnou propojovací kapacitu v bodech, jež nedosahují 10 % cíle, využít všech dostupných nástrojů financování, jako je Nástroj pro propojení Evropy, evropské strukturální a investiční fondy a Evropský fond pro strategické investice. Na tyto projekty by se měl uplatňovat zvláštní regulační režim s posílením opatření v oblasti evropské správy pro projekty, který by urychloval jejich zavádění.

3.11. Regionální skupiny musí spolu s Komisí nepřetržitě provádět hodnocení jednotlivých případů a udělovat provádění těchto projektů společného zájmu prioritu, včetně přijetí opatření, jež budou nezbytná k usnadnění jejich provádění (mimo jiné zjednodušení administrativních postupů), a podporovat dohodu mezi členskými státy prostřednictvím pořádání schůzek na nejvyšší úrovni.

Je třeba, aby všechny zapojené strany, včetně členských států, provozovatelů přenosových soustav, předkladatelů a regulačních orgánů, jednaly ve shodě. Iniciativy, jako je fórum pro energetickou infrastrukturu, které se každoročně koná v Kodani a jež umožňuje aktivní účast všech těchto subjektů, jsou velmi přínosné, pokud jde o to, nalézt řešení problémů týkajících se rozvoje projektů v oblasti propojení soustav.

4. Bezpečnost dodávek

4.1. Vzhledem k velké vnější energetické závislosti ve všech členských státech je jedním z prvořadých cílů EU posílit bezpečnost dodávek. V posledních letech se v tomto ohledu dosáhlo významného pokroku, zejména u soustav a propojení zemního plynu; přesto je třeba nadále upřednostňovat rozvoj projektů společného zájmu, které jsou nezbytné k dosažení toho, aby byly plynárenské systémy jednotlivých zemí v souladu s kritériem N-1 definovaným v nařízení (EU) č. 994/2010 a následně co nejdříve dosáhly tří alternativních zdrojů dodávek zemního plynu.

4.2. Je třeba věnovat zvláštní pozornost příspěvkům, které jsou nezbytné za účelem odstranění nedostatků, jimiž stále trpí některá území Unie, jako jsou ostrovy a okrajové oblasti. Je důležité připomenout závěry Evropské rady ze dne 4. února 2011, kde se dohodlo, že po roce 2015 by žádný členský stát neměl zůstat izolovaný od evropských plynárenských a elektrických sítí a energetická bezpečnost žádného členského státu by neměla být ovlivněna neexistencí vhodného propojení soustav. Proto pokrok, kterého bylo dosaženo zavedením pokrytí Nástrojem pro propojení Evropy v roce 2017, spolu s podporou projektů, jež umožní ukončit izolovanost ostrovů, jako je Kypr a Malta, a projektů společného zájmu, které se studují (například plynovod EastMed), navzdory zpoždění dovolují, abychom ve střednědobém výhledu byli optimističtí.

4.3. Je nezbytné uvést do praxe mechanismy solidarity mezi státy, které umožní společné jednání za účelem vyřešení možných rizik v oblasti dodávek určitého členského státu v nouzové situaci.

5. Požadavky za účelem energetické transformace

5.1. Pokrok směrem k nízkouhlíkovému hospodářství a cíle stanovené pro rok 2030 (27 % energie z obnovitelných zdrojů) a pro rok 2050 (snížení CO₂ o 80 %) budou stimulovat elektrifikaci dopravy a domácností, prudce zvýší poptávku po energii z obnovitelných zdrojů a zavedou nové využití tohoto druhu energie prostřednictvím projektů zaměřených na technologii přeměny elektřiny na plyn.

5.2. Aby se dosáhlo cílů pro rok 2050, jsou zapotřebí investice do přenosových a distribučních soustav dosahující ročně 40 až 62 miliard EUR⁽¹⁾, přičemž v současnosti jde o 35 miliard EUR.

5.3. Existuje zřejmé riziko, že cíle propojení soustav stanovené pro období 2030–2050 nebudou dosaženy kvůli obtížím, jež představuje uskutečnění těchto projektů, což by mohlo ohrozit dosažení evropských cílů v boji proti změně klimatu tím, že by se zvýšily náklady na podporu investic do energie z obnovitelných zdrojů.

⁽¹⁾ Studie Evropského parlamentu (výbor ITRE) – Investice evropského odvětví energetiky v roce 2017, IP/A/ITRE/2013-46 – PE595.356.

5.4. Rozvoj energie z obnovitelných zdrojů musí být doprovázen vhodným rozvojem nadnárodních i vnitrostátních energetických sítí.

6. Pokrok směrem ke skutečnému vnitřnímu trhu s energií

6.1. EHSV vždy poukazoval na to, že energetická unie je klíčovým faktorem budování Evropské unie a propojení soustav je nezbytné k tomu, aby bylo možné dosáhnout skutečného vnitřního trhu s energií, neboť pokud toto propojení chybí, dochází k abnormálním a v mnoha ohledech neefektivním situacím.

Pokud bude propojení chybět, politika na podporu energií z obnovitelných zdrojů s sebou ponese velkou volatilitu cen, nezbytnost vyšších investic do „podpůrných technologií“ a plýtvání energií vyrobenou z obnovitelných zdrojů v okamžicích, kdy dochází ke zvýšení výroby a současně snížení spotřeby.

6.2. Agentura pro spolupráci energetických regulačních orgánů (ACER) odhaduje, že na trhu je nabízeno jen 31 % propojovací kapacity, která existuje v zemích kontinentální Evropy. Proto se v zájmu dosažení pokroku při vytváření vnitřního trhu doporučuje přijmout opatření, jež by maximalizovala kapacitu nabízenou na trzích, což by vedlo k větší hospodářské soutěži, větší účinnosti a lepšímu využití dostupných zdrojů.

6.3. Aby bylo možné snížit provozní náklady, je nezbytné pokročit při propojování vnitrodenních trhů a na přeshraničních vyrovnávacích trzích, podpořit opatření uvedená v nařízení (EU) 2017/2195 o výkonové rovnováze v elektroenergetice a požadovat po členských státech regionální spolupráci za účelem rozvoje oblastí rovnováhy v propojeních, které přispějí k řešení přetížení, optimalizaci záloh energie mezi členskými státy a zvýšení konkurenceschopnosti trhů⁽²⁾.

7. Ekonomická optimalizace

7.1. EHSV se domnívá, že je třeba podnítit opatření, jež umožní zajistit, aby byly dostupné evropské fondy přidělovány především na projekty, které jsou nejvíce nezbytné z hlediska bezpečnosti dodávek, a na ty, které zaručí největší ekonomickou návratnost nebo umožní dosáhnout největšího pokroku směrem k cílům Unie v oblasti klimatu.

7.2. Při přidělování projektů musí být z ekonomického hlediska rozhodující prahová hodnota 1 (cenový rozdíl).

7.3. Projekty skladování (mimo jiné přečerpávání), které přispějí k minimalizaci potřeb výrobního parku, musí být upřednostněny před ostatními projekty, jež dosud nemají dostatečnou technologickou podporu a musí být financovány z prostředků na programy v oblasti výzkumu a inovací, jak je tomu například u některých projektů souvisejících s přepravou CO₂. Regulace však nesmí předbíhat technologii.

V Bruselu dne 19. dubna 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Luca JAHIER

⁽²⁾ Úř. věst. L 312, 28.11.2017, s. 6.